

Persbericht

PB08-067
25 september 2008
9.30 uur

Economische groei tweede kwartaal 2008 bijgesteld tot 3,0 procent

- Opwaartse bijstelling met 0,2 procentpunt
- Fors meer productie bouw en aardgas
- Afnemende groei in andere bedrijfstakken
- Uitvoer en overheidsconsumptie groeien langzamer, investeringen sneller

De Nederlandse economie is in het tweede kwartaal van 2008 met 3,0 procent gegroeid ten opzichte van een jaar eerder. Deze tweede raming van de economische groei is 0,2 procentpunt hoger dan de eerste raming van 14 augustus. De groei is behaald met een werkdag meer dan in het tweede kwartaal van 2007. Dit blijkt uit cijfers van het CBS.

De economische groei is in het tweede kwartaal van 2008 lager dan gemiddeld in 2007. Zowel de uitvoer als de overheidsconsumptie groeide minder snel. De investeringsgroei trok echter sterk aan. Afgezien van aardgas en de bouw was de productiegroei in alle bedrijfstakken minder dan in 2007.

Opwaartse bijstelling

De investeringsgroei komt dit kwartaal hoger uit dan bij de eerste raming. Dit geldt zowel voor bouwwerken als machines. De productie wordt vooral hoger geraamd in de bouwnijverheid. Daarnaast komen ook de delfstoffenwinning en de zakelijke dienstverlening hoger uit dan eerder geraamd.

Kwartaal-op-kwartaalgroei 0,1 procent

De Nederlandse economie groeide in het tweede kwartaal met 0,1 procent ten opzichte van het eerste kwartaal van 2008. Hierbij is rekening gehouden met werkdag- en seizoenseffecten. De kwartaal-op-kwartaalgroei is 0,1 procentpunt hoger dan bij de eerste raming. De kwartaal-op-kwartaalgroei is de laagste in meer dan drie jaar.

Uitvoer groeit langzamer, investeringen sneller

In het tweede kwartaal van 2008 was het volume van de uitvoer van goederen en diensten 4,1 procent hoger dan in het tweede kwartaal van 2007. De groei is duidelijk lager dan de 6,5 procent in heel 2007. Dit geldt vooral voor de wederuitvoer. De invoer nam, met een groei van 5,1 procent, sneller toe dan de uitvoer.

De investeringen groeiden in het tweede kwartaal met liefst 9,8 procent ten opzichte van een jaar eerder. Er werd vooral veel meer geïnvesteerd in bedrijfsgebouwen en computers.

De consumptie van huishoudens is met 2,3 procent gegroeid. Dit is in lijn met 2007 maar hangt voor een groot deel samen met een hoger aardgasverbruik en met de nieuwe eigen bijdragen in de zorg. De bestedingen aan duurzame consumptiegoederen namen veel minder snel toe dan vorig jaar. Aan voeding en in de horeca werd zelfs minder besteed. De overheidsconsumptie was slechts 0,4 procent hoger dan in hetzelfde kwartaal van vorig jaar. De groei kwam grotendeels voor rekening van hogere reële uitgaven aan de zorg.

Vooraf bouw en aardgas trekkers economische groei

De bouwproductie was 7,4 procent hoger dan een jaar geleden. Vooral in bedrijfsgebouwen, maar ook in woningen en GWW-werken werd flink meer geïnvesteerd. In de delfstoffenwinning was de productie zelfs meer dan een kwart hoger dankzij fors hogere afzet van aardgas in binnen- en buitenland. In alle andere bedrijfstakken was de groei van de productie minder dan gemiddeld in 2007. Bij de commerciële dienstverleners was de groeivertraging het sterkst bij de uitzendbureaus, de detail- en groothandel en de horeca. In de industrie was er over de hele linie sprake van een groeivertraging.

Technische toelichting

Achtergrondinformatie over de ramingen

Er worden meerdere ramingen samengesteld en gepubliceerd van de economische groei in een kwartaal. De eerste raming of *flash-raming* wordt uiterlijk 45 dagen na afloop van een kwartaal gepubliceerd. De cijfers van de eerste raming kunnen wijzigen op grond van nieuwe statistische broninformatie die nadien beschikbaar komt. In de tweede raming die uiterlijk 90 dagen na afloop van een kwartaal wordt gepubliceerd, is deze nieuwe en meer uitgebreide statistische informatie verwerkt. Op dat moment komen bovendien meer detailgegevens beschikbaar. Bij de afsluiting van het vierde kwartaal komt tevens de eerste raming van het jaar gereed en worden de eerste drie kwartalen opnieuw vastgesteld.

Ook nadien kunnen de cijfers nog worden aangepast. De kwartaalgegevens worden namelijk eenmaal per jaar in juli geïjkt aan de jaarcijfers van de Nationale rekeningen die volgens een vaste cyclus van drie opeenvolgende ramingen (voorlopige raming, nader voorlopige raming en definitieve raming) worden herzien. Ook hier is sprake van steeds betere en meer gedetailleerde statistische informatie op basis waarvan de ramingen kunnen worden verrijkt. Meer informatie over de bijstellingen in de ramingen van de economische groei is te vinden op de website van het CBS onder de themapagina macro-economie/methoden/onderzoeksbeschrijvingen/bijstellingen.

Werkgelegenheid

In het persbericht over de eerste raming van de economische groei in een kwartaal wordt conform Europese afspraken tevens een eerste raming van de werkgelegenheid in dat kwartaal gepubliceerd. Deze raming heeft uitsluitend betrekking op werknemers. Zelfstandigen blijven buiten beschouwing. De raming luidt zowel in banen als in arbeidsjaren (=voltijdbanen). De tweede raming van de werkgelegenheid met daarbij een verdeling van de werkgelegenheid naar bedrijfstakken wordt gepubliceerd in een afzonderlijk persbericht tegelijkertijd met de verschijning van het persbericht over de tweede raming van de economische groei op kwartaalbasis. De ontwikkeling

van het aantal banen is (vooral) gebaseerd op de Polisadministratie van het UWV. De Belastingdienst verzamelt de gemeenschappelijke loonaangifte van bedrijven t.b.v. Belastingdienst, UWV en CBS.

Seizoengecorrigeerde gegevens

Normale praktijk is dat mutaties worden berekend ten opzichte van het vergelijkbare kwartaal van het voorafgaande jaar. Om een zo goed mogelijk beeld te geven van de conjuncturele stand van zaken wordt de groei voor enkele variabelen zoals het bbp ook ten opzichte van het voorgaande kwartaal berekend. Hierbij wordt gecorrigeerd voor seizoen- en werkdageffecten. Bij het uitkomen van nieuwe kwartaalcijfers wordt deze seizoencorrectie steeds opnieuw doorgerekend. Dit leidt doorgaans tot geringe bijstellingen van eerder geraamde cijfers, incidenteel tot meer substantiële bijstellingen.

Jaarcijfers

Het persbericht over de tweede raming van de economische groei voor het eerste kwartaal bevat additionele gegevens over het productie- en bestedingendeel van de jaarpublicatie Nationale rekeningen. In dat persbericht worden daarom drie extra tabellen opgenomen met enkele nieuwe jaarcijfers.

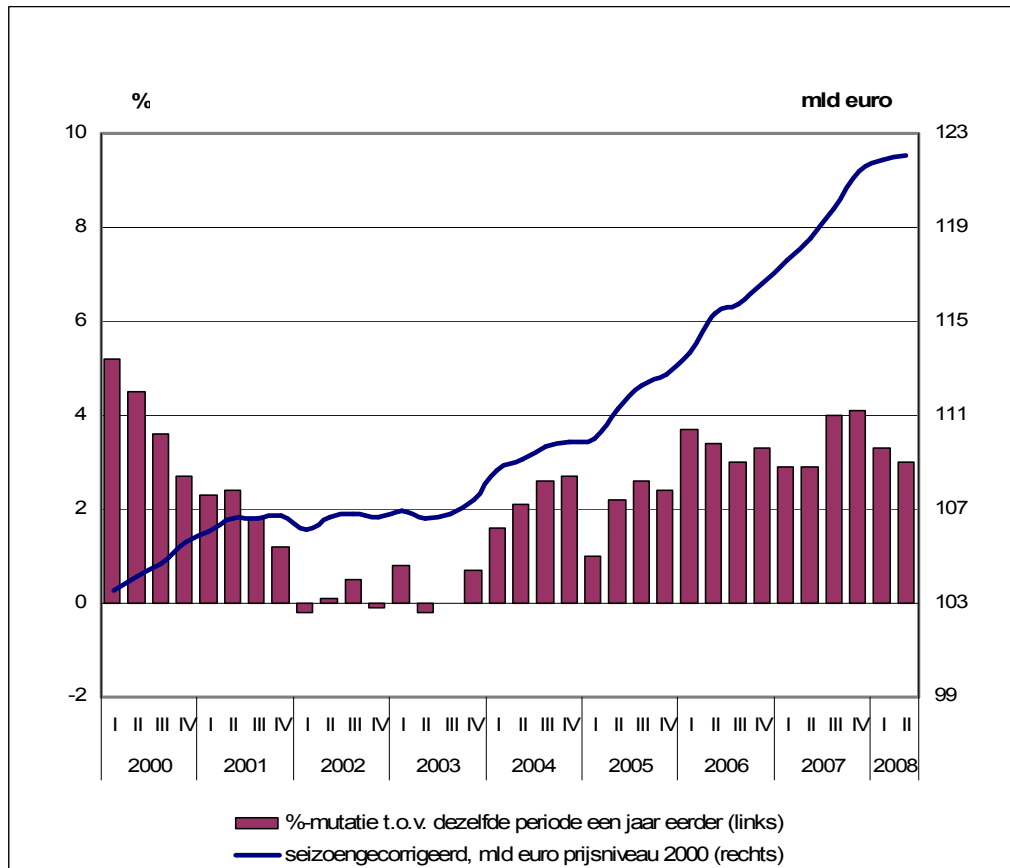
Zorgstelsel

Met ingang van 1 januari 2008 is een verplicht eigen risico ingevoerd in de basisverzekering voor de zorg. Deze eigen risico betalingen worden geboekt als een uitgave van huishoudens. Hierdoor komt de mutatie van de consumptie van huishoudens dit jaar circa een half procent hoger uit, de mutatie van de consumptie overheid circa een procent lager. Hiervoor is in de tabellen niet gecorrigeerd.

Aanvullende informatie

Aanvullende informatie over de ontwikkelingen binnen de Nederlandse economie in het tweede kwartaal van 2008 is te vinden op de website van het CBS en is bereikbaar via links bij het persbericht.

Bruto binnenlands product (volume)

Bron: CBS.

Tabel 1: Bruto binnenlands product (marktprijzen)

	Waarde	Volumeverandering t.o.v.	
		zelfde periode vorig jaar	voorgaande periode ^{1) #}
	<i>mld euro</i>	%	%
2005	513,4	2,0	.
2006	539,9	3,4	.
2007	567,1	3,5	.
2005-I	124,9	1,0	0,1
II	130,2	2,2	1,2
III	124,3	2,6	0,9
IV	134,1	2,4	0,4
2006-I	132,4	3,7	0,8
II	136,7	3,4	1,5
III	129,9	3,0	0,3
IV	141,0	3,3	0,8
2007-I	138,8	2,9	0,8
II	142,9	2,9	0,8
III	136,8	4,0	1,1
IV	148,6	4,1	1,3
2008-I	146,3	3,3	0,4
II	149,6	3,0 [#]	0,1

1) Gecorrigeerd voor seizoeninvloeden en werkdageffecten.

#) Deze cijfers zijn bijgesteld. Achtergrondinformatie staat in de technische toelichting.

Bron: CBS.

Tabel 2: Goederen- en dienstentotalen

	2007		2008			
	II	III	IV	I	II [#]	
	<i>Volumemutaties in % t.o.v. een jaar eerder</i>					
Consumptieve bestedingen	2,4	1,6	2,9	2,9	1,7	1,6
w.v. door huishoudens	2,1	1,1	2,4	3,2	2,3	2,3
door overheid	3,0	2,5	3,8	2,2	0,5	0,4
Investeringen in vaste activa	4,9	3,7	5,0	1,7	7,2	9,8
Veranderingen voorraden 1)	-0,4	-1,3	-0,2	0,2	0,5	-1,1
Nationale bestedingen	2,7	2,3	3,6	2,3	3,8	3,7
Uitvoer goederen en diensten	6,5	5,9	7,6	6,4	6,5	4,1
Invoer goederen en diensten	5,7	5,5	7,3	4,1	7,6	5,1
Bruto binnenlands product	3,5	2,9	4,0	4,1	3,3	3,0

1) In procenten van het bbp in constante prijzen.

#) Deze cijfers zijn bijgesteld. Achtergrondinformatie staat in de technische toelichting.

Bron: CBS.

Tabel 3: Toegevoegde waarde van producenten (bruto, basisprijzen)

	2007	2007			2008	
		II	III	IV	I	II [#]
<i>Volumemutaties in % t.o.v. een jaar eerder</i>						
Producenten van:						
Goederen	2,9	1,7	4,2	6,6	6,6	5,6
Landbouw en visserij	1,7	1,9	-0,1	1,8	3,2	-0,2
Industrie en energie:	2,2	-0,1	4,6	8,2	6,4	5,6
w.o. Industrie	3,2	3,9	2,2	0,9	1,5	1,9
Delfstoffenwinning	-0,2	-14,7	29,7	33,7	23,9	28,2
Bouwnijverheid	5,8	7,2	4,6	3,0	8,2	7,4
Commerciële diensten	4,5	4,5	4,8	4,0	3,2	3,0
Handel, horeca en transport	4,6	5,1	4,8	3,3	3,3	2,1
Financiële en zakelijke diensten	4,5	4,0	4,9	4,6	3,1	3,8
Niet-commerciële diensten	2,1	1,6	1,9	2,3	1,4	1,6

#) Deze cijfers zijn bijgesteld. Achtergrondinformatie staat in de technische toelichting.

Bron: CBS.